

~~30.~~

Q. D. B. V.
HETERIATRIAM

PRÆSIDE

M. JOHANN, VVOLFG, RENTSCHIO,

Fac. Phil. Adj.

examinabit publice

JOHANN. CHRISTOPH. LEDERERUS,

W. S.

Die XX. Septembr.

WITTEBERGÆ, Typis Johannis Haken, 1866.

~~60.~~

a. XCV. 44.

coll. diss. A
5, 44

J. J.

§. 1.

Physicum dogma est, quod impræ-
senti sistimus: Corporum qualitates enim
nisi Physicum Dominium non agnoscunt. E-
xulent aliarum Disciplinarum propria! Me-
dicina quæ Physicæ nonnunquam affinis est,
sacra habetur meritò. Ventilent quæ ad eam
spectant superiores Cathedræ, nos in nostris
quod agamus, invenimus. Alienior à confusione mens est; &
fuit semper. Annitendum in idem hic operosius, quo majore-
rem cum aliis hæc nostra cognationem habent. Nollemus ta-
men & nobis derogari quicquam. Vendimus pro nostris quæ-
cunq̃ue naturalia sunt, vel putantur. Est enim & illud nostrum,
ut ostendamus; non esse.

2. Heteriatriam alieni curam esse, patet jam ex nomine. Appli-
candū medicamen, nunquam laboranti est: substituendum e-
jus loco aliud. Celebre Unguentum armarium est hoc nomine,
quod *Paracelsus* olim Maximiliano tradidit. Absit vulneratus
per plura milliaria; Curabitur eodem inscio vulnus, si telum,
quo sauciatus est, præstò sit. Non opus inæstimabili apparatu
est. *Usnea, adeps humanus, mumia, humanus sanguis, oleum lini,*
terebinthina, bolusq̃, Armenus ad tantum mysterium sufficiunt.
Crollio, usnea è cranio hominis perempti morte violenta, Lunâ
crescente & in Fortunæ domo, cum verris aprugni cerebro re-
quiritur. Alii alia adhibent. Nihil enim in re incerta certi.

3. Ejusdem farinæ est, quod novissimè *Kenelmus Digbeus,*
Angliæ Cancellarius Monte pessulano, de pulvere Sympathetico
proposuit. Adhibet hic Unguenti loco, vitriolum. Præpara-
tio talis est. Mense Julio vel Augusto, dum Sol versatur in Le-
one exponitur radiis Solaribus per 360. horas vitriolum, ut cal-

A 2

cine-

cinetur probè. Cavendum autem sedulò, ne interea, imbrium tempore, abeat pulvis in liquorem. Neve ullum ferrum tangat. Post 360. horas asservatur studiosè, ne futuræ praxi fiat inidoneum.

4. Non caret successu propositum. Habet Digbæus experimentum sufficiens. Repetemus id ex eodem: ut & utendi modus innotescat, & quid fundamenti habeat. Dominus Jacobus Howvel, Duci de Bouquanigan à Secretis gravissimè casu quodam vulnerabatur. Timebant Chirurghi, ne gangræna accederet. Adest DN. Howvel, Digbæum sollicitat, ut opem ferret. Petit Digbæus linteam quoddam maculatum sanguine. Ille periscelidem, quâ priùs loco fasciæ utebatur adferri curat. *Hæc dum aguntur pollubrium aquâ plenum, veluti manus lavaturæ apportent jubeo.* (ita de se Digbæus loquitur.) *unâq; pugillum pulveris vitrioli, quem in Museo in promptu habebam, accipio, eumq; in aqua actutum dissolvo. Dein periscelidem ut primùm allata fuerat in pollubrum injicio, semper studiosè observans, quomodo interea DN. Howvel se gerat. Collequebatur cuidam Nobili in quodam cubiculi angulo stanti, parùm advertens quid rei ego molirer. Et ecce! Subitò præ lætitiâ exiliebat, edebatq; actionem, ac si magnâ persentiret commotionem. Causam hujus rei inquirenti respondet; se quidem nescire quid ipsi acciderit, nihilo tamen minus sentire, quod nullo amplius dolore afficiatur. Videtur mihi pergebat ille ac si frigidior aura instar lintei seu mappellæ frigidæ ac humidæ supra manum meam se expandat, omnem tollens inflammationem, quæ antea mirum, quantum me excruciaverat. Et paulò post. Exitus talis fuit, quod nimirum periscelidem ex aqua extraxerim, eamq; ad luculentum ignem exsiccaverim. Eâ vix probè exsiccatâ (ad quod perficiendum opus erat ut benè calefieret) en! famulus DN. Howvel adest, mihiq; narrat, non diu esse quod Dominus tam acerbo afficiatur dolore, quàm unquam hætenus senserit; idq; cum tanto caloris excessu, ac si manus ejus ardentibus prunis obtegerentur. Ipsi respondebam, licet hoc ipsi malum nunc acciderit, tamen nihil prohibiturum, quò minus brevi temporis spacio optima valetudine uteretur; me insuper mali hujus causam non ignorare, ejusq; curam & rationem habiturum, foreq; ut DN. ab omni prorsus dolore & inflam-*

matio-

matione citius liberetur, quam ille hanc rem eidem confirmaturus domum redux esse possit. & c. eodemq; temporis momento periscelidem denuò in aquam immergo, quò facto etiamsi vix duos abhinc passus ades distabant, dominum & sine dolore & benè habentem, invenerat; quin imò priusquam domum pervenerat, omnis jam cruciatus penitus cessarat, Et intra quinq; vel sex dies vulnus ad cicatricem perductum & sanatum perfectè fuerat.

5. Non vacat nunc omnia quæ huc pertinent, adducere. Vulgare est, & nemini non ferè probatum; acumen extractum pede, lardo infigi. Podagram sanari, si pili & ungues pedù & tibiæ resecta, in foramine quercus usq; ad meditullium inciso abscondantur. Pari ratione Icterus sanantur. Ex urina patientis cineribus fraxini subacta, placentulas formant, in quarum singulis (verba sunt Athanasii Kircheri *Magnetism.*) foramen faciunt, cui Urinam cum pauxillo croci infundunt, & sic tuto loco, donec consummantur aut etiam igni evaporandum exponunt, & cum eo icterum quoque consumi volunt. Ita Leporam, hydropem &c. sanari ex Ernesti Burggravii *Cura Morborum Magnetica* docet Harsdorfferus, *Delic. Mathem. Tom. III. part. 10. quæst. 28.* Quo etiam referri suo modo possunt Talismani, imagines, sigilla, signaturæ, & quæ hujus generis infinita alia.

6. Intricata res est; Nec invenias facilè in quo acquiescas. Dissentiunt Eruditissimi & scinduntur in divortia. Poterunt tamen sub duobus quasi vexillis litigantes sisti, quorum alteri omnem medicamini efficaciam negat, alteri adstruunt; sed diversis utrique argumentis. Ex prioribus quidam dæmoni adscribunt effectum, quidam soli naturæ, quæ non intercedente etiam hoc medio, studiosa nihilominus integritatis est. *Watsonii* fanè illa est sententia: *Coeunt inquit vulnera propria virtute naturæ operantis, sive quis tela circumliget sive non.* Posteriores vel atomos allegant, vel animam mundi, vel occultas qualitates vel astrorum efficaciam. Cæteros qui neutri parti se adjungunt, idq; *Sapientie humane partem interpretantur, quædam æquo animo ignorare velle, studio omittimus.*

7. Nos temerè quid rejiciendum non ducimus. Miranda natura est: opera edit miranda. Ad magnetem qui dubitas, & magnam esse naturam consenties oppidò. Magica ferri tractio quoniam visa sit veteribus, ecquis dubitabit? Nemo comprehendere modum potuit. Verè Scaliger alibi. Latent causæ temperatos animos, illudunt curiosis. Magicum habuerunt Antecessores quod de *Mubamedis* ferretro *Meccæ* pendente falsò circumfertur: Tentavit idem tamen absque maleficio *Dinocrates* ap. *Plin.* l. 34. c. 14. Monstravit similia *Kircherus* in *Arte Magnetica*, qui inter cætera columbam ferream fecit volatilem. Magica non statim sunt quæ non capimus. Potest eadem nos ignorantia quæ veteres decipere; concedimus. Latent adhuc in natura, quæ post hæc secula admirari possis.

8. De cætero credulum esse Physicum & absque discrimine arripere quævis, dedecet. Scientia Physica est: Physicus sciens. Contra officium facit si opinatur. Manet in thesi, donec evidentius res se prodat. Vituperandi essent Veteres, si ad primam statim magnetis famam cessissent. Examinandus erat accuratius; nec sufficiebat experimentum unum. Postquam jam de veritate constat, non refragamur amplius. Lateat modus, & vel *Oedipum* fallat: res ipsa clara est.

9. Patet hinc insimul quid de occultis sentiamus: Veneramur sanctè hæc naturæ mysteria, & colimus. Neque enim ferre censuram arrogantem dicam an stolidam Sciorum possumus, ignorantiaæ asylum clamantium. Licebit cum Scaligero quærere: Quis vos malus genius adigit eò, ut omnia manifestis tribueretis? Ad manifestas, omnia deducere qualitates summa impudentia est! Addimus: Ad occultas re nondum sufficienter cognita imprudentia. Et sanè; si singula occultis qualitatibus quæ non capis, adscribis, quæ tandem præstigiæ non erunt naturalia?

10. Quod atomos attinet, quarum virtutem *Digbaeus* imprimis urget, notamus: Nos ultrò easdem asserere, variorumque effectuum causas profiteri, sed diversa tamen explicatione. Nobis nulla quantitas in infinitum divisibilis est. Abhorret ab infinito *sota* natura; nec potest ultra limites pergere. Frustra *Digbaeus* inibi,

inibi, ac pro atomis non laborat. Atomus est corpusculum individuum. Ergo *Digba* atomus, atomus non est. Est enim divisibilis. Nec quicquam huc Geometrica demonstratio *ex Euclid.* VI. 10. Sit magna in se & infallibilis, huc certè minus quadrat. De qua enim quæso divisibilitate loquitur? De Mathematica, de mentali; de ea quæ potentialis dicitur. Ast de qua quæritur impræsentis? De Physica, reali, & ea quæ actu existit. Fallit pudibunda confusio, ac nunquam non errores fœcundè paritur.

II. Astralem autem Spiritum, ac Magnale Magnalium quod nonnulli crepant, lacrumis quam argumentis digniora esse credimus. Equidem vim astrorum magnam esse agnoscimus, nec quisquam sapientum negat. At quid astra ad hæc Unguenta? Quid est illud Magnale? Verbis student nefarii homines, quæ nec ipsi nec alij capiunt, ut delirescens occultent venenum. Nec quicquam frivola *Crolij* ratio quam allegat ponderis habet. *Si manifestius inquit scripsisset,* (loquitur autem de Paracelso) *tunc Circumforanei & vulgares Alchimista medicos omnes superassent, ac artem prostituisent, magnâ nature injuria.* Quasi verò id injuriosum Medicinæ fuisset? Imo hoc modo cecidissent circumforanei prorsus, cum quivis Paterfamilias medendi artem intellexisset. Miramur autem Papinium huic sententiæ Goclenianæ refragari adeò, cum aliàs *atherea substantia nec animata nec in animata tribuat plurimum.*

12. Animam mundi exulare jubemus omnino. Explosa enim hæc sententia diu est à sapientioribus. Et quid quæso mundus est? Ens per aggregationem. At quadratne in hoc anima? Anima sanè unitatis amans est, non multitudinis: Conjungit quippe sibi materiam eamque fovet. Anima corporis est, entis unius. Non quadrat hæc in mundam, qui corporum potius compages est, corpus non est. Si DEUM hoc appellare nominis labeat, jam tum causâ cecidisti. Quærimus enim impræsentis Physicam causam & naturalem, non extraordinariam & supranaturalem. Hanc Sanctè veneramus & colimus. Illam cum non ens sit occurrere his loci pernegamus. Notamus au-

tem.

tem denuò Papinij inconstantiam. Recenset pag. 315. & seqq. Platonis & aliorum de anima mundi sententiam hancq; apponit
Ἐπιχειρῶν: Quàm parum rationi consentanea sit Platonis sententia cum quicquid est in hac mundana scena animatum, ejusdemq; formæ particeps esse contendit urgere necessum non videtur. Ex sese enim ipsa corruit, absurditatum quæ hinc subsequuntur numerosâ pbalange. Et tamen in subsequentibus animam mundi expressè defendit; Hincq; multa quæ occultissima hætenus in rerum natura habitata sunt facillimè detegi, & Sympatheticæ medicationis rationem magis elucere afferit.

13. Prolixius hæc diduximus, ut quæ circa fundamenta mēs sit constaret clariùs. Nunc obstacula recensebim⁹, quæ inhibent assensum nostrum, totumq; negotium reddunt suspectum. *Paracelsus* uti monitū supra primus est Unguenti inventor. Pulverem ab Indo quodam Monacho accepit *Digbaus*, quem non abs abs re Fanaticum, & Quakerorum ingenuam sobolem fuisse suspicamur. Ostendunt id plurima ex ejus Oratione loca. De *Paracelsi* Magicis & superstitiosis dogmatibus nemo dubitat. Ipse l. 5. de Morbis Invisibil. *Ægyptios* Magos defendit, nec renūtit eorum consortia. At quid bone Deus in Magis boni? Incantamentis rem perfecerunt; Scripturâ teste. Ergo nec naturæ viribus nec Divinis. Sed quid his opus? Dudum jam qualis quantusq; fuerit *Paracelsus* monstravit *Johann Neander Natalit. Medicin.* Refert idem inter cætera: Basileæ aliquando docuisse de morborum exorcismis. Reprehensum ob id respondisse; *Will GDE nicht helfen/ so helffe der Teuffel.* Nosce lector ex ungue Leonem. Si plura desideras *Neandrum* lege. Pulverem Monachus proposuit primus ex India & Chinensi regno redux, quem nec *Digbaus* ipse nominare ausus est. Rediit ex Oriente; nec mora, postquam tradidit *Digbaeo* secretum; in Orientem revertitur denuò. Solus *Digbaus* restat in Europa qui habet mysterium cognitū. Tenerrima res religio est, & vel cogitatione potest lædi.

14. Sed hæc de autore, & falsi latentis metu. Nunc ad ipsam rem. Fortissimè ni fallimur pugnabit contra assertores hujus

hujus pulveris omnium naturaliter agentium ratio. Omne agens agit per contactum in patiens. Ast nullus inter pulverem & vulneratum contactus. De corporali & immediato nemo dubitat: Jacet aspersum linteum & quiescit, vulnerato per complura spacia distante. Restat ut vel ad effluvia recurras, vel ad qualitates intentionales. Prius *Digbaeus* sequitur & omni vi propugnat. Nos tantam effluviarum copiam impossibilem esse asserimus, nec enim paucillum pulveris, etsi in atomos abiret prorsus, sufficere ad tantam intercapedinem posset. Falsa sunt quæ de infinita divisione habet, nec huc quadrare possunt. Nullum corpus in infinitum dividitur. Progressus in infinitum contrarius semper est naturæ. Sequeretur etiam (*Athanasii Kircheri verba sunt Magnetism. l. 3. part. 8. c. 2.*) Mundum necessario dissolutum iri, cum nemo Romæ juxta enormis hujus Philosophiæ Principia à basiliscis Lybicus, dypsadibus Ægyptiacis, draconibus africanis eorumque virulento flatu, seu vi venenifera indeterminata, securus esse posset. Ureremur hic ab incendio Æthnæ, à Napelli alpini effluvio vertigines pateremur: ab exhalationibus lethiferis speluncæ lethæ periclitaremur. Quæ omnia ridicula, indigna ἐτεροδόξα divinæ humanæque philosophiæ contraria sunt.

15. At ponamus distantiam adeo magnam non esse ægri & pulveris; quæritur quo medio ad vulnus deferantur atomi? Certum est movendas esse, siquidem spacio jam, utut exiguo, distant. At quali motu, violentone an naturali? Non naturali: Notum enim est sublunaria inanimata, naturali motu vel sursum ferri vel deorsum. Gravitas & levitas, elementares qualitates hoc requirunt. Ast hoc modo certus ægri & pulveris positus observandus erit. Nisi forsan cum *Kirchero in scrut. Pests. vivas* atomos, aut prorsus intelligentes habeas. Poterunt illæ demum proponere metam, & sicuti aberrent, ex obviantibus viam quærere. Sed nec hoc asserit *Digbaeus*: statuminat enim motum violentum. Quintum ei principium hoc est. *Corpuscula quæ ærem cumulatè expleant componuntque, interdum per viam plane ab illa, quam cause eorum Universales ipsis præscribere deberent, differ-*

B

ren-

rentem attrahi. Hoc vult. Egredi è pulvere effluvia, & hæere in aere; attrahi deinceps unà cum aere à vulnere. Pudibundum sanè diverticulum pro demonstratione. Nos monstrabimus, violentum motum huic negotio esse ineptum. Violentus motus vel propellendo fit vel attrahendo. Principium propellens præstò non est. Ventum allegare nemo potest. Imo contrarius is est huic sententiæ. Infestant procellæ aerem nec datur ferè tempus quo quiescat omnino aura. Sed ferri hoc modo potest orientem versus aer, in occidente constituto ægro. Aut si omnino faveat votis heteriatri, non nisi per accidens æger sanaretur, quod nemo illorum concedit.

10. Restat attractio. Ast quæ quæso in hac spes esse poterit? Considera eam accuratiùs, & videbis oppidò extrema necessariò propiora præsupponi. Ulterius. Quid attrahi potest à vulnere fasciis involuto? Involvunt enim ne nocivus aer infestet. Aut qua fini attrahitur aer? ubi manet? an in vulnere? an transpirat denuò? Aut si omninò attrahit aerem vulnus; necesse tamen est; eum attrahi priùs, qui prior est, donec is demum qui circumstabat aspersum pulvere linteum succedat. Neque enim quenquam futurum arbitror, qui penetrationem dimensionum asserat. Si hoc; opus est longo tempore, ut adveniat demum vitriolo repletus aer: Nec verum esse potest, quod de *Howel* narrat, ipso momento sensisse levamen. Ast absurditatem nemo non palpare potest. Fingitur vulneratus instar follium, qui semper attrahunt noviter & expirant alibi majori impetu. Ego verò non attrahi similia à vulnere, monstrabo clarissimè. Habet dubio procul v. g. sanguis dum adhuc inest venis, majorem cum ægro harmoniam, quam postquam in pus jam abiit, & emortuum est. At si attractivam vim haberet vulnus, non exciderent illa quæ harmonica sunt. Quod si verò hæc non attrahuntur aut continentur quæ analogiam majorem habent, quid fiet de illis quæ minorem?

17. Piget nugarum ac pudet. Non possum tamen quin & illorum attingam sententiam qui facultatem hanc ab astris impressam asserunt. Est ex horum numero cum *Goctenio juniore* etiam

etiam *Erycius Mobyus*, qui Principium actionis Sympatheticæ facultatem ab astris impressam & affinem influentiis asserit, quo etiam inclinare videtur modus vitriolum præparandi §. 3. allegatus; exponendum solis radio vitriolum esse, dum sol versatur in domo propria &c. Ita igitur Astrologicis regulis tegere fallacias laborant, & hoc ipso in prima Astrologiæ principia impingunt. Non prolixus ero in eo, quid de dignitatibus Planetarum essentialibus & domibus propriis sit habendum? Malo hæc in re aliorum legere vestigia, quam noviter errare: Ex ipsis tantum Astrologorum principiis pauca adducam. Generaliter monent: Non esse ex uno significatore pronuntiandum. Attendendas esse omnes circumstantias. Ita pluribus in locis *Scobnerus, Ptolemaeus, Ranzovius, Cardanus, Leovitius, Origanus, alii*. Hi verò ex sola domo propria argumentantur. Quid quæso diceres ex Astrologorum mente si Dominus anni & quartæ esset maleficus? quid si vitriolum primitus exponeretur soli, tali tempore, quo Sol occupat domum XII. quam Cacodæmonem vocitant? Quid si maleficus læderet hostiliter solem? Dicam ulterius. Ex crassa Astrologiæ ignorantia adhibetur Sol in Leone huic negotio. Conveniunt Astrologi Leonē esse ex Trigono igneo. Conveniunt, Solem in Leone positum esse calidissimum. At quid requirunt vulnera? Nocet intensior caliditas & inflammationem parit. Consulatur *Digbaeus*, Respondebit aquæ frigus hic prodesse, calorem nocemento. Præcipiunt autem, si hos velis imitari, Astrologi, quodvis membrum læsum sanandum esse sub certo signo. Observet has superstitiones *Moby*, & exclamare desinat: *Non esse superstitosam methodum.*

18. Hæc ex Astrologorum mente & κατ' Ἀνθρώπων. Si quis vellet progredi ulterius, posset probationis defectum exprobare acriter. Non sufficit dixisse, *sanat pulvis vi astrali*. Probandum hoc erat, non nudè asserendum. Habent hoc in proletario Disputationis genere Respondentes, ut absque probatione dicant. In arduo & severo agentis est probatio. Non assumitur tale privilegium citra veritatis præjudicium. Stellæ ipsæ nec

habent hanc vim nec habere affectant. Secus nec opus effet vitriolo. Ludit dæmon & temerariè credulos astrorum decipit prætextu. Ast veteri perquam & noto stratagemate. Præstitit ante plura secula idem. Hinc non nisi sacro horrore, Divinæ comminationes leguntur passim, & invectivæ in hos Astrologos. Hinc ipse Imperator maleficis hos maleferiatos in Legibus associat.

19. Sed revertimur ad *Digbæum*, monstraturi absurda. Nec natura vulneris hanc methodum admittit! Plura requiruntur ad sanationem vulneris. Absurdus & in hoc *Digbaus* est. Extractrix vis requiritur ut purulentum separetur. Requiritur consolidatrix, ut & uniri sejuncta possint. Ast suntne hæc & alia in vitriolo? aut in aqua cui immergitur? Aut in aere qui circumstat? aut in omnibus conjunctim? Elige quæ placeant, & semper sequetur: *Ergo sanaretur longè citius vulnus, si ipsi applicaretur medicina.* Porrò diversa vulnera sunt; diversa igitur aut contraria desiderant medicamenta. Absurdum itaque, vel si quid dici potest amplius, dogma est, non nisi virgis aut carnificis manu refellendum. Ne rideas Lector, omitto reliqua. Spondent autem sanationem etiam absque ullo dolore. Quod an in nervo læso fieri possit judica. Sed de his fufius Medici.

20. Dolemus autem miseros imposteros Chirurgos, quorum nunc labuntur officia. Incogitantiam *Paracelsistarum* miramur. Non erat hoc Præceptoris vestri consilium. Cavebat ille sedulo, uti relatū supra est ex *Crollio*, ne quid propalaretur arcani, quod in rei Medicæ vergeret injuriam. Ubi nunc illa prudentia? ubi memoria? Circumforanei jam totis viribus in id incumbunt, ut ordinarios Medicos deprimant. Tanti criminis rei estis? & gloriam adhuc aucupamini. Sed nec hæc forsitan spes frustrabit auguror. Viam monstrastis perveniendi ad fortitudinem. Nemo amplius timebit corpori; Nec doloribus movebitur. Parata jam his omnibus Medicina est. Scilicet!

21. Nunc progrediendum porrò est, & causa restituti vulneris indaganda. Causa est in *Digbei* experimento. *aqua frigus.*

frigus. Quamprimum enim aqua imposita periscelis, ecce! Dominus Howel subito pro lætitia exiliebat, edebatq; actionem, ac si magnam persentiret commotionem. Et porro: Quamprimum periscelis ex aqua extracta ac ad luculentum signem probe exsiccata erat, en! Famulus DN. Howel adest, narratq; non diu esse, quod Dominus tam acerbo dolore afficiatur, quàm unq. hætenus senserit, idq; cum tanto caloris astu, ac si manus ejus ardentibus prunis obtegerentur. &c. Non disputabo nunc de aquæ efficacia, & an illa ad vulnus sanandum conducatur? Medicorum id esto judicium. Quæram tantùm an aqua forsan majorem habeat efficaciam sanguini & vitriolo juncta? Vel an majorem habeat vim si procul à vulnere remota sit, quàm si adjungatur proximè? Ponamus tantisper vittutem sanandi his omnibus inesse. Nemo tamen qui mente captus non est, affirmabit majorem efficaciam inesse absentibus, quàm immediatè junctis.

22. At quæres forsan, unde illi effectus? Testari de experientia tot illustres Vicos. Non posse his denegari fidem. At non semper respondisse promissis eventum ex *Guilielm. Fabricii Observ. 25. Cent. 3.* observavit *B. Sennertus*. Si respondit, non sanè vel emplastrum vel pulveris efficacia factum. Nec testari ullus potest, Pulverem fuisse causam. Hoc potest: Sanatum esse vulnus, & eodem tempore applicatum fuisse linteum medicamen. Nihil præterea. Naturæ igitur adscribunt, quæ vulnera sanat, nec medicamine opus habet. Cõprobat id experientia *Cæsaris Magati*. Sanatur vulnus inflictum cani, absque emplastro. Mundum tantum sit, nec purulentiâ impediatur. Nulla in canina lingua vis sanandi est, sola absterione res perficitur.

23. Me quod attinet, mallem hic subsistere, nec odiosi & capitalis criminis, viros cæterà doctos & Claros arguere. Vincit modestiam pertinacia & quæ pectore premuntur, extorquet invito. Sed quid dubito? Ausim asserere: *Dæmonis opus esse quotcunq; vel armarium Unguentum, vel Sympatheticum pulverem adhibuisti!* Horret nefandi sceleris mentione animus & obstupescit. Nullum enim atrocius crimen vel excogitari potest. Fugite hinc ô boni, ac igne expiandum facinus averfimini!

24. Frustra igitur Erycius Moby cap. 2. à superstitione
absolvit hunc pulverem. Age inquit, Critice, qui superstitionem
hic arguis; Ostende ubi lateat? Cedo pactum cum Dæmone tacitum
vel expressum? An illud intervenisse inter curationis autorē censes?
Hæ! quàm parū solide! Unde & qua ratione istud colligis? Ergo qui
primus Rhabarbaro agarico & aliis catarcticis corpora purgavit;
qui pœoniâ appensâ morbum comitalem profligavit, sortilegum dæ-
monologumvè censes? Si hoc negas; & istud nego. Deniq; cedo
locum, cedo autorem, cedo tempus, quo pactum hoc initium? Qua-
si verò idem sit Rhabarbarum cum pulvere vitrioli. Pudet ex-
ceptiunculæ! Nec tantillum pulvis tuus habet, quod cum Rha-
barbaro in applicationis negotio possit componi. Illud enim
nisi absorbeatur; nisi intimè vitiosos humores attingat, non
purgat.

25. Temporis autem locivè denominatio hic necessaria
non est. Nec Tu mi Moby vel famosissimæ sagæ temporis aut
loci circumstantias expones. An igitur insons? An igitur juxta
te naturalibus qualitatibus agit? Vide qua fronte hæc scripse-
ris? Illæ circumstantiæ ad rem non faciunt. Constet tantum
de facto. Sed habent hanc exceptionem cum omnibus sagis
communem, sicuti ipsum quoque commune pactum. De au-
tore vero quod gloriatur non habet. Dictum supra est, quis
Paracellus fuerit.

26. Pactum ipsum cum dæmone initium vel expressum
est, vel tacitum. Prioris autor hujus medicaminis reus est;
Posterioris, Discipuli. Agnoscit tesseram autori & sibi com-
munem etiam in discipulis humanus hostis, & non nisi prom-
ptè respondet vocantibus. Autorem a. Magicum fuisse nemo
dubitat. Quid fiet jã de successoribus? Porro. Conveniunt omnes,
dignosci pactum cum dæmone initium primò: si effectus supe-
ret naturæ vires. At hoc ipso causâ cadunt defensores. Impos-
sibile toti naturæ est agere in infinitum! Habet quodvis agens
naturale, activitatis sphaeram; solus hic pulvis in infinitum a-
git. Impossibile est toti naturæ universale medicamentum;
Con-

Contrariæ qualitates contrariis auferendæ sunt. Non lenit i-
dem æstum, & calorem inducit exanimi. Requiritur igitur
contraria. At hæc in uno convenire non possunt: Expellun-
tur invicem, & incompatibilia sunt. Solus Sympatheticus pul-
vis (si placet dæmonem adde) hoc habet privilegium.

27. Alterum diabolici pacti indicium est; si adhibeantur
vitiosæ circumstantiæ & ceremoniæ. At quot bone DEUS hic
concurrunt? Unguentum armarium tales ceremonias præsup-
ponere monstrarunt alii; De pulvere pauca notabimus. Vitio-
sa circumstantia est *aspersio alienæ rei, quàm lesæ*. Vulnus debet
sanari: Vulneri igitur applicandus pulvis est. Nemo applicat
novaculam pedibus si ressecanda barba sit. Nemo plectrum
admovet panduræ, si audire velit tibiam. Et hi sapientiam in-
terpretantur, linteum per longa spacia distās illinire, ut coëet
hiantius vulnus!

28. Vitiosa circumstantia est mensis Julii observatio.
Mense enim Julio exponendum vitriolum soli est. Quasi verò
in mense aliquid arcani? Nec quicquam Solis in Leone positus.
Leo signum est imaginarium. Ut plus dicam: Non-ens est. Qua-
lis autem non entis effectus? Stellæ influxum habere conce-
dimus; imaginaria puncta negamus. Non igitur aliûs naturæ
sol est in hoc puncto, aliûs in alio. Radios jaculari potest ex
diversis locis diversos, obliqua enim est Ecliptica: aliud ob i-
maginarium punctum operari non potest. Si ad majorem radii
altitudinem confugis; gradualem concedimus differentiam.
Cur autem hac de causa non in Canazo præparas? Ibi enim ver-
ticalior Sol est. Denique: Hoc modo insigni commodo pri-
vantur Zonæ frigidæ antarcticæ inhabitatores. Illis enim nun-
quam Leo oritur. Quo modo nunc illi præparabunt vitrio-
lum?

29. Vitiosa circumstantia est 360. horarum numeratio.
Tempus consistit in quantitate. Quantitatis autem nulla effi-
cacia. Nullum in numero 360. mysterium. Assumptus enim est
pro lubitu. Potuissent plures fingi circulorum partes. Imo si ex
natura Solaris motus res æstimetur, debuissent. 365. diebus sol
intre-

intre-

integrum ferè Zodiacum absolvit. Neque tamen assumpti sunt 365. 0. Sed hæc ad numerum. Si finem compares cum mediis, apparebit frustra certam horam determinari. Solaris calor non idem est diebus singulis. Inæqualis igitur vitrioli calcinatio. Nec poterit tantum perfici hac hora quam aliâ.

30. Vitiosa circumstantia est ferri prohibitio. Quid quæso ferrum ad vitriolum. Nisi hæc phantastica circumstantia est, & diabolica ceremonia; nulla est. Forfan eo ipso quo conjungitur ferro, ferri quoque induit pulvis indolem, ac pro medicina in cujus paratus usum est, mortem affert, aut infligit ferri instar vulnera? Fanaticum somnium est, quæcunque demum causa afferri potest. Monitos autem quoscunque in fine volumus, ut sapiant. Si nondum apodicticè hætenus pactum monstratum est, dubium ad minimum deesse non potest. Monent jam omnes & pleno gutture clamant: *In dubia conscientia sequendam viam tutiorem.* Tutius est si negligas hanc praxin, si ordinaria adhibeas media & perspecta. Cætera commenda DEO & ejus auxilio unicè confide.

13. Restat ut paucis subjungamus Digbæi, Principia, quibus actionem pulveris adstruit. Septem ponit hypotheses, ex quibus necessario dogma suum fluere putat. Prima est. *Quod omnis orbis seu sphaera aeris luce repleta sit.* Sequemur assertionem & quid alat monstri, paucis videbimus. Supponit bonus vir absurdissimè: Lucem esse corpus; Repletum esse aerem luce ait. Pertinet hoc ad substantias materiales. Nec diffitetur ipse. *Si necessitas inquit postularet, probarem lucem esse substantiam materialem, atq; Corporalem, non incomprehensibilem qualitatem, quemadmodum multi in Scholis persuaderi conatur.* Optanda esset, demonstratio; solis promissis enim non stamus. Dabimus nos autem contrarium. Notum est nullum corpus permeare aliud. Habet propriū immediate quantitas; esse in proprio & peculiari spacio. Notum est lucem pellucida penetrare. Illuminatum Museum est, clausis fenestris. Aer ipse illuminatus est ubicunq; patet accessus. Collige nunc vel penetrationem dimensionum dari, vel lucem corpus non esse. Porro. Nulla substantiam an-
nihil-

nihilatur. Lux si lucidum auferatur extinguitur. Obscurantur omnia si sol infra horizontem mergitur. Ubi lux manet? perit sanè & annihilatur prorsus: Quamquam nec propriè annihilatur quidem, quod intentionale fuit. Et quid quæso fiet procellarum tempore? Obnubilatus aer est, nec sensibilis ferè lux apparet. An igitur tum temporis vacuum? Abest enim ex Digbæi sententia corpus, quod replere debebat hiatus! Absurdè. Non dicam nunc de divisione aeris in sphaeras. Nec quicquam addam de obscuris locis, quæ illuminari nequeunt; quibus falsitas propositionis innotescit.

32. Alterum Principium est. *Quod luce dicto modo incidente, radij particulas quasdam s. atomos inde tollant, secumq; auferant, non aliter ac pila lusoria quandam ex muro vel pariete contra quem propellitur humiditatem auferret, si gypsum adhuc humidum esset.* Innitur hoc præcedenti: quo sublato, labitur. Et quorsum quæso auferuntur atomi? quorsum radij? An sursum? an deorsum? an ad latera? si sursum vel deorsum, quomodo perveniunt ad vulnus? Ad latera si feruntur, dubio procul ferendi sunt versus occidentem, si quidem substantiales sint ex hypothesi, & necessariò solem sequantur. Ponatur nunc in orientali meridionali, vel septentrionali plaga æger; & frustranea erit omnis operatio, si quidem ad eum venire nequeant radij: Sed ad Principium specialiter. *Auferunt, inquit, atomi aliquid secum.* Quorsum quæso aut qua fini? Ego ajo nihil auferre. Sequeretur enim hoc modo, absumi palatia, muros, valla & quicquid resistere potest à radiis solaribus. Forsan ut Solis, Lunæ & cæterarum stellarum inhabitatoribus veniant usui. Mirum sanè est terram adhuc pristino loco inveniri, cum Sol 6000. fere annos ex eadem varia decerpserit inque alia loca transportarit. Illud autem admodum ridiculum est quod addit, *quando Sol caput supra Horizontem tot milliarium millia tam brevi & quasi imperceptibili temporis spatio emetiens, attollit non potest quin*
G parva,

parva ibi vulnera, raritati suæ ac subtilitati respondentia, imprimat: Quasi verò terram antequam nobis ortus est non illuminarit? Oblitus est terram esse rotundam & Horizontem ens rationis. Hoc dico. Lux per te corpus est, & semper solè sequitur. Non opus igitur multa milliariū millia. Imo non possunt ea dari impereceptibili tēporis spacio Circumvolvitur n. ex hac hypothese Lux, per universam terram. Ac in maximo circulo quovis horæ quadrante 55. milliaria absolvit. Si autem absolvit Sol luce sua multa milliarium millia, non potest lux substantia esse, utpote, quæ permaneret, nec opus haberet Sol semper novos producere radios, ac per mille milliaria spargere. Contradictoria igitur Principia sunt.

32. Tertium Principium est: *Aerem undiquaque hisce corpusculis sive atomis plenum esse; vel potius id quod nos aerem appellamus nil nisi mixtionem & confusionem talium atomorum esse, ubi quidem partes aeræ prædominantur.* Hoc Principium omnium falsissimum est. Aerem impurum esse alicubi concedimus. Universum esse confusum, vel prorsus constare ex aliis corporibus negamus. Debebas recordari mi Digby effluvia in superiorem aeris regionem non penetrare. Deinde aliud est impurum esse, & continere aliud quid. Aliud constare prorsus ex heterogeneis.

34. Quartum Geometricum est. *Omne corpus etsi minima sit quantitatis in infinitum posse dividi.* Id inquit facile patebit ei qui essentiam & formalem rationem quantitatis accuratè considerat, quippe quæ non nisi in ipsamet divisibilitate consistit. Falsum est quantitatis essentiam consistere in divisibilitate. Divisibilitas immediatum consequens est. Absurde dicitur hominis formale constare in risibilitate: Canis in latrandi potentia. Debet conceptus esse ipsius rei constitutivus. At possum absque divisibilitate quantitatem concipere, per extensionē. Porro. absurdus per quam est, qui divisibilitatem, s. potentiam divisionis, rei positivæ formalitatem dicit. Res
positiva

positiva & actualis non nisi positivum & actuale habet
formale. Si dicat se intelligere actualem divisionem,
videat qua ratione omne quantum diviserit vel ipse, vel
alius.

35. De quinto Principio dictum supra quoque est.
Attrahi corpuscula per aliam viam, quam cause eorum præ-
scribunt. In fulcimentum hujus rei filtrationem sistit. At
primo in filtratione aqua crassa est non in atomos soluta.
Deinde ex ipsiusmet Digbæi sententia filtratio non fit per
attractionem: Aqua enim tanquam res facillimè mobilis
in pannum se insinuat, ac quâ vacuum invenit ingredi-
tur. Igitur aqua agens est, non pannus. Quod filtratio-
nem ipsam attinet, nondum explicata ea sufficienter est.
Ut ut enim filum inferius artingat superius, & hoc modo
humefaciat, nondum tamen monstratum est, cur aqua quæ
nondum attigit inferius filium affluat, ac successivè ascen-
dat? Hanc igitur causam non esse, apparet ex alio experi-
mento. Substitue enim loco panni lignum, quod non
minùs imbibit aquam, & vide an similem habeat effe-
ctum.

36. Sextum Principium & Septimum nituntur
prioribus præsuppositis, nec habent difficultatem. Venti-
labimus igitur eadem in discursu. Hæc sunt. 6. *Si in aere*
atomi ejusdem naturæ sint, cum corpore attrahente, attractio
longè fit potentius! 7. *Corpus attrahens, comites una secum au-*
fert. In universum notamus argumentum omne esse à par-
ticulari nec ullam vim habere. Attrahere vinum Spiritus,
pannum aquas solet &c. Ergo attrahit vulnus quoq; vi-
triolum. Quasi verò sequatur: Anglia fanaticorum plenif-
sima est. Ergo etiam aliæ regiones.

37. Ponemus Corollarii loco flosculum Anglicanæ
superstitionis. Si quâdo inquit accedet, ut dum lac coqvūt
Angli, illud nimium ebulliat, & in ignem effundatur, fœ-
mina vel ancilla omne statim opus relinquit, accurritque
ut pultuarium ab igne removeat, eodemque tempore ma-
nipulum

nipulum salis capiunt illoq; prunam in qua lac effunde-
batur conspergunt. Si cur id faciant perconteris; di-
cunt fieri hoc ad prohibendum ne vacca ex uberum dolo-
re laboret. Item si quando apostemata in planta pedis
habeant vaccæ, observare oportet locum, ubi pedem malè
affectum figit statim primo gressu, quem ex stramine sur-
gens facit, in eodemque loco terram extensioni pedes re-
spondentem excindere, eandemq; in arbore aquiloni ex-
posita collocare, qui statim ac afflare glebam ceperit, bos
intra tres s; quatuor dies perfectè sanabitur. Ita si excre-
menta canis cujusdam vel hominis comburantur, homo
moriatur. Pulcrum beneficium quod nec abjectissimum &
tædiosissimum absque usu insigni, abjicit. Nos denuò mo-
nemus; Sapiant meliora & Deum tentare, dæ-
monem sequi desinant.

SOLI DEO GLORIA,

Coll. diss. A. 95, Musc. 44